

İYİ TARIM UYGULAMALARI

TANIMLAR

Birinci Derece Kontrol Noktası: "Birinci Derece Kontrol Noktası" olarak sınıflandırılan kontrol noktalarının kısmen ya da tamamen yerine getirilmemesi sonucu ortaya çıkan uygunsuzluklardır. Seçenek II kontrolü için kullanılan Kontrol Listesi' nde kalite yönetim sistemi ile ilgili olarak yer alan tüm kontrol noktaları Birinci Derece Kontrol Noktası uygunsuzluk sınıfındadır. Birinci Derece Kontrol Noktası uygunsuzlukların tümünün düzeltici faaliyet ile kapatılması, belgelendirmenin gerçekleştirilmesi için mecburidir.

İkinci Derece Kontrol Noktası: "İkinci Derece Kontrol Noktası" olarak sınıflandırılan kontrol noktalarının kısmen ya da tamamen yerine getirilmemesi sonucu ortaya çıkan uygunsuzluklardır. İkinci Derece Kontrol Noktası uygunsuzluk sayısının denetlenen kişi/kuruluş için uygulanabilir olan İkinci Derece Kontrol Noktası maddelerin toplamının %5' ini aşmayacak şekilde kapatılmamasına izin verilebilir.

Tavsiye Niteliğindeki Uygunsuzluklar: "Tavsiye" olarak sınıflandırılan kontrol noktalarından herhangi birinin kısmen ya da tamamen yerine getirilmemesi sonucu ortaya çıkan uygunsuzluklar tavsiye niteliğinde uygunsuzluklardır. Bu tür uygunsuzlukların, belgelendirmenin gerçekleştirilebilmesi için kapatılması mecburi değildir.

Uyarı: Belgenin askıya alınmasından önce belgelendirilmiş müşteriye kural dışı durumları ortadan kaldırması için yapılan 28 gün süreli ikazdır.

Belgenin Askıya Alınması: Belgelendirilmiş müşterinin, sözleşmede, referans standartlarda veya normatif dokümanlarda ve Biobel prosedürlerinde bulunan koşulları yerine getirmemesi sebebiyle belge geçerliliğinin ilgili koşullar yerine getirilene kadar geçici olarak kaldırılmasıdır.

Kısmi Askıya Alma: Bir askıya alma çeşidi olup, belgeli ürünlerin belirli kısım/kısımlarının askıya alınmasıdır.

Bütün Askıya Alma: Bir askıya alma çeşidi olup, belgeli ürünlerin tümüyle askıya alınmasıdır.

Belgenin İptal Edilmesi: Belgelendirilmiş müşterilerin, sözleşmede, referans standartlarda veya normatif dokümanlarda ve Biobel prosedürlerinde bulunan koşulları yerine getirmemesi sebebiyle belge geçerliliğinin kalıcı olarak kaldırılmasıdır.

UYGULAMA

Kontrolün Planlanması

Kontrol ekibi atamaları, Planlama Sorumlusu tarafından müşterinin kapsamına bağlı olarak Kontrolör ve Sertifikatör Listesine göre yapılır. Kontrol Süresi Belirleme Talimatı' nda belirtildiği şekilde önceden hesaplanan ve Başvuru Değerlendirme ve Kontrol Süresi Belirleme Formu ile kayıt altına alınan bilgilere ve Başvuru Formuna göre Denetim Ekibi Atama Formu hazırlanır. Kontrolle hazır olan müşteri ile Planlama Sorumlusu iletişime geçerek kontrol tarihi kararlaştırılır. Kararlaştırılan ve üzerinde anlaşmaya varılan kontrol tarihi, Denetim Ekibi Atama Formu ile kontrol ekibine bildirilir.

Kontrol ekibinin atanmasında olması muhtemel tüm çıkar çatışmaları ve bu çıkar çatışmalarının nasıl kontrol edileceği Tarafsızlık Risk Analizi Listesi ile açıklanmıştır. Denetim Ekibi Atama Formu ve kontrol ekibi üyeleri ile imzalanmış bulunan Kontrolör Sözleşmesi ile müşteriler ve kontrol ekibi üyeleri arasında daha önceki tarihlerde herhangi bir ticari bağın veya çıkar çatışmasına yol açacak bir ilişkinin olmadığı garanti altına alınmıştır. Kontrol ekibi üyelerinin son 2 yıl içerisinde ilgili müşteriye danışmanlık yapmamış olması ve herhangi bir ticari bağının olmaması gerekir. Ayrıca kontrol ekibi üyelerinin

müşteriler ile diğer türden herhangi bir ilişkisinin, yakınlık, akrabalık gibi bir durumunun olmaması da gereklilikler arasındadır. Böyle bir durumun ortaya çıkması durumunda yeni kontrol ekibi üyeleri atanır ve form yenilenir.

Tekrar ve kapsam genişletme veya daraltma kontrolleri için ilgili müşterinin daha önceki kontrollerini yapan kontrol ekibi liderinin atanmasına öncelik tanınır. Eğer bu mümkün değilse, farklı bir kontrol ekibi lideri atanabilir.

Kontrol Planı, kontrol ekibi lideri tarafından Denetim Ekibi Atama Formundaki bilgilere göre hazırlanır. Kontrol planı yapılırken bir gün temel olarak 8 saati olarak hesaplanır. Gerekli durumlarda müşterinin onayı ile kontrol süresi %20 oranında arttırılabilir veya azaltılabilir. Planda kapanış toplantısına hazırlık yapılabilmesi ve kontrol sonuçları ile ilgili dokümanların hazırlanabilmesi için yeterli çalışma süresi öngörülmelidir. Eğer Seçenek II (grup belgelendirmesi) yapılacaksa, merkez her kontrolde denetlenmelidir. Öğle Arası en fazla 1 saat olarak verilmelidir.

Başvuru Değerlendirme ve Kontrol Süresi Belirleme Formu aşağıdaki hususlara uygun olarak hazırlanır ve kontrol planı oluşturulur;

Kontroller, belgelendirilecek olan tüm ürünlerin hasat ve kesim gibi tüm aşamalarının kontrolüne izin verecek dönemlerde gerçekleştirilir.

Aynı üretici/üretici örgütü/müteşebbiste birden fazla ürünün kontrolünde; tüm ürünler için üretimin tüm aşamalarının kontrol edilmesi sağlanacak şekilde planlama yapılır. Aynı yıl içerisinde birden fazla üretimi gerçekleştirilen ürünler için ilk kontrol sonrası sertifika düzenlenmesini müteakip, her dönem için kayıtların kontrolü sonrasında uygunluk kararının verilmesi halinde belge revize edilebileceğinden dolayı bu tarz kontrollerin planlanması, ilgili yönetmelik gerekliliklerini karşılayacak şekilde yerine getirilir.

Seçenek I başvuruları için ayrıca;

Kontrol süresi en az bir gün olarak belirlenir. Ancak üretim alanlarının aynı köy/mahalle sınırları içerisinde olması halinde bir günde iki üretici kontrol edilebilir. Üreticinin farklı illerde de üretim alanlarının bulunması durumunda her il için ilave bir gün kontrol planına eklenir.

Belgelendirme başvurusunda ürün işleme kapsamının da yer alması durumunda işleme kapasitesi göz önünde bulundurularak yarım günden az olmamak koşulu ile plana ilave gün eklenir.

Seçenek II başvuruları için ayrıca;

Kalite Yönetim Sistemi kontrol süresi bir gün olarak belirlenir.

Üretici grubu üyelerinin üretim alanlarının aynı il sınırları içerisinde olması durumunda bir günde en fazla üç üreticinin kontrolü gerçekleştirilebilir.

Kontrolör sayısının birden fazla olması durumunda, kontrol süreleri yukarıda belirtilen esaslara uygun olarak her kontrolör için oranlanarak hesaplanır.

Seçenek II başvurularında, kontrolü gerçekleştirilecek olan üretici grubu üyeleri örnekleme yöntemi ile kontrolör tarafından belirlenir ve planda belirtilir. Kontrol edilecek minimum üretici sayısı, her alt kapsam için üretim sistemleri dikkate alınarak, gruba dahil üretici sayısının ayrı ayrı kareköklerinin toplamının alınması ile belirlenir. Bu toplamın ondalık sayı olması durumunda sayı yukarıya yuvarlanarak kontrol edilecek üretici sayısı belirlenir.

Kontrolör KYS kontrol sonuçlarına göre risk görmesi durumunda kontrol edilecek minimum üretici sayısını ve hasattaki tüm ürünlerin kontrolünün gerçekleştirilmesini gözetecek şekilde belirlenen üreticileri değiştirebilir veya üretici sayısını arttırmak yoluyla planda değişiklik yapabilir.

Kontrol planları kontrol tarihinden en geç 7 gün öncesinde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili İl Müdürlüklerine, Bakanlığın belirlemiş olduğu format ve yollar ile bildirilir. Kontrol planlarında gerçekleştirilecek olası anlık değişiklikler mümkün olan en kısa sürede ilgili İl Müdürlüklerine bildirilir.

Kontrol Planı gönderilen Müşterinin kontrol planına ve kontrol ekibi üyelerine itiraz etme hakkı vardır. Eğer objektif delillere dayanarak kontrol ekibi üyelerine herhangi bir itiraz varsa yeni kontrol ekibi görevlendirilir veya müşteri ile anlaşmaya varılarak kontrol iptal edilir. Kontrol ekibi lideri, kontrol ekibinde bulunan diğer kontrolöre, bilgilendirmek amacıyla Kontrol Planı'nı gönderir.

Kontrolün Gerçekleştirilmesi

Açılış toplantıları, ISO 19011'e göre yapılır. Açılış toplantısının sonunda tesis içerisinde kısa bir gezi yapılır. Kontrol, 07 Aralık 2010 tarih ve 27778 sayılı İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik ve 16.05.2023 tarihli Bitkisel Üretimde İyi Tarım Uygulamaları Kriterleri Genelgesi'ne göre yapılır ve hazırlanan Kontrol Planı'na uygun olarak yürütülür. Kontrol Planında müşteri isteği ve sahada karşılaşılan durumlara göre tekrar ayarlamalar gerektirebilir. Böyle durumlarda, Kontrol Planı Kontrol Ekibi Lideri tarafından revize edilir. Müşterinin, kontrol listesinde yer alan tüm noktaları yerine getirip getirmediği kontrol edilir.

Seçenek II kontrollerinde grubun öncelikle Kalite Yönetim Sistemi kontrol edilir. KYS kontrol sonuçlarına göre kontrolör, yönetmelik kriterlerinin gereğince yerine getirilmediğine kanaat getirmesi durumunda Kontrol Raporu'nda gerekçelerini belirterek KYS kontrolünün tekrarlanmasını tavsiye eder. KYS kontrolü sonuçlarına göre kısa sürede kapatılabilecek uygunsuzluklar için kontrol raporunda uygunsuzlukları ve düzeltici faaliyetlerin tamamlanması için termin süresini belirterek, Kontrol Planı'na uygun şekilde üretici kontrollerine devam edebilir veya KYS kontrol sonuçlarındaki olası risk durumlarına göre kontrol planında kontrol edilecek üretici değişikliğine veya ek üretici kontrollerinin yapılmasına karar verebilir. Bu durumda kontrol planını güncelleyerek kontrol ekibinin diğer üyelerine güncel planı bildirir.

Kontrol ekibinin, daha sonra kontrolün işleyişi hakkındaki dokümanları hazırlayabilmek için gerekli olan kendi özel kayıtlarını tutması gerekir. Kontrolörler, kontrol lerde tespit ettikleri bütün bulgularını, değerlendirmelerini ve incelediği dokümanları, revizyon durumları ve tarihleri, kontrolün türüne göre Kontrol Listelerine kaydeder.

Kontrol esnasında, kontrolör tarafından belgelendirme kapsamına dahil olan her üründen ve üreticiden birer numune alınarak uygun biçimde paketlenir ve Laboratuvar Hizmeti Talimatı'na göre anlaşmalı analiz laboratuvarına gönderilmesi sağlanır. Numune alma ve analize gönderme işlemlerinin tamamı Numune Alma Talimatı'na göre gerçekleştirilir. Alınan numunelere ait bilgiler Numune Alma ve Gönderme Formu'na kayıt edilir.

Seçenek II kontrollerinde, grup üyelerinden herhangi birinde rastlanan bir uygunsuzluk, yalnızca bir üyede bulunsa bile tüm grup için bağlayıcıdır. Bu tür uygunsuzluklar tespit edildikten sonra uygunsuzlukla ilgili gerekli düzeltici faaliyetlerin tamamlanması gerekmektedir.

Uygunsuzluklar, Kontrol Ekibi Lideri tarafından Kontrol Raporu ile kayıt altına alınır. Uygunsuzluklar en geç 28 gün içinde kapatılmalıdır. Eğer bu süre içinde de uygunsuzluklar kapatılmazsa kontrolün tekrarlanması gerekmektedir. Eğer kişi/kuruluş daha önce belgelendirilmiş mevcut bir müşteri ise, belgesi askıya alınır.

Kontrol, müşterinin kontrolün durdurulmasını talep etmesi halinde yada kontrol ekibinin kontrol yapmasının mümkün olmadığı durumlarda durdurulabilir. Durdurulan kontrol, Kontrol Raporu ile Kontrol Ekibi Lideri tarafından kayıt altına alınır. Durdurulan bir kontrolün ardından belgelendirme işlemlerinin tamamı, bekleme süresi (kontrol edilen ürünün/ürünlerin hasat süresi içinde) içerisinde yeniden yerine getirilmelidir. Kontrol için harcanmış bulunan süreler, gerekli kontrol sürelerine dahil edilemez. Bekleme süresinin aşılması halinde başvuru iptal edilir. Kişi/kuruluş daha önce belgelendirilmiş mevcut bir müşteri ise, belgesi askıya alınır. Kontrol, ürünün hasat süresinden sonra yinelenecek olursa, Müracaat Prosedürü'ne göre yeni bir teklif hazırlanır.

Gerçekleştirilen kontrolün sonuçları, Kontrol Raporu'na kaydedilir. Kontrolün yapıldığı yerler, kontrolün türüne göre (Seçenek I veya II) detaylı olarak belirtilir. Tespit edilen uygunsuzlukların sayısı uygunsuzluk sınıfına göre ayrı ayrı belirtilir. Ayrıca, tespit edilen tavsiye niteliğinde uygunsuzluk varsa bunların da madde numaraları belirtilir. Tekrar kontrollerde, önceki kontrol de tespit edilmiş olan uygunsuzluklar hakkındaki tedbirlerin etkililiği hakkında Kontrol Raporu'nda görüşler ve yorumlar beyan edilir. Kontrol Raporu yerinde kişi/kuruluşa teslim edilir.

Kontrolün sonunda, ISO 19011'e göre kapanış toplantısı yapılır.

Tespit edilen uygunsuzlukların yerinde takip kontrolü gerektirip gerektirmediğine kontrol ekibi tarafından karar verilir ve Kontrol Raporunda belirtilir. Gerekli durumlarda kontrol ekibi tarafından gerçekleştirilen düzeltici faaliyetlerin yerinde görülmesi için takip kontrol kararı verilebilir. Bir takip kontrolde yalnızca söz konusu takip kontrole neden olan uygunsuzluklar ve bunlara ait düzeltme ve/veya düzeltici faaliyetler denetlenir. Takip kontrol, belgelendirme kontrolüne katılan Kontrol Ekibi Lideri tarafından gerçekleştirilir. Kontrol tarihinden başlamak üzere gerekli takip kontrolün yapılabilmesi ve belgelendirme sürecinin tamamlanabilmesi için bekleme süresi kadar (28 gün) bir süre vardır. Bekleme süresinin aşılması halinde başvuru iptal edildir veya kişi/kuruluş daha önce belgelendirilmiş mevcut bir müşteri ise, belgesi askıya alınır. Gerçekleştirilen takip kontrollerde, halen uygunsuzlukların tespit edilmesi durumunda, kişinin/kuruluşun başvurusu iptal edilir veya kişi/kuruluş daha önce belgelendirilmiş mevcut bir müşteri ise, belgesi iptal edilir.

Kontrol sırasında analiz edilmek üzere anlaşmalı laboratuvara gönderilen ürünlere ait analiz sonuçlarını içeren rapor, değerlendirilmek üzere kontrolör

tarafından Kontrol Ekibi Lideri' ne verilir. Rapor, ilgili ürün için yasal olarak belirlenmiş, izin verilen limitleri çerçevesinde değerlendirilir. Bu değerlendirme için T.C. Tarım Ve Orman Bakanlığı tarafından yayınlanan Türk Gıda Kodeksi dikkate alınır. Değerlendirme sonuçları Belgelendirme Onay Formunda ilgili bölüme kaydedilir. Eğer raporda mevzuata uygun olmayan bir aktif madde bulunduğu dair bir sonuç mevcutsa sertifikeler tarafından sertifika onayı verilmez. Eğer kişi/kuruluş daha önce belgelendirilmiş mevcut bir müşteri ise belgesi askıya alınır ve Kontrol Ekibi Lideri Kaza veya Acil Durum için uygulanacak faaliyetlerin uygun şekilde uygulandığını kontrol etmelidir. Bu faaliyetler, tüketicilerin zarar görmesine engel olmak ve düzeltici faaliyetleri kapsar. Ayrıca üretici, uygulanan tüm faaliyetlerin tamamen etkin olduğuna dair Biobel'e kanıtlar sağlamalıdır.

Uygunsuzlukların tespit edilmesi ya da takip kontrol yapılması halinde Kontrol Ekibi Lideri tarafından, ancak kişi/kuruluş tarafından yürürlüğe koyulan düzeltme ve/veya düzeltici faaliyetler incelendikten sonra

ya da takip kontrol başarıyla tamamlandıktan sonra belgenin alınmasına dair tavsiyede bulunulabilir. Bu sebeple, İkinci Derece Kontrol Noktaları için %95'ine, Birinci Derece Kontrol Noktaları ve Kalite Yönetim Sistemi maddeleri için %100'üne uyum durumu, ilgili kişi/kuruluş tarafından gönderilen düzeltici faaliyetlerin incelenmesiyle kontrol edilir. Açık kalan düzeltici faaliyetler varsa ve yine de ilgili yüzdelere uyum söz konusu ise bu faaliyetler kapatılmadan bırakılır ve Belgelendirme Onay Formunda ilgili bölüme hesaplama sonuçları kaydedilir. Açık kalan düzeltici faaliyetler sebebiyle ilgili yüzdelere uyumsuzluk söz konusu ise açık kalan düzeltici faaliyetler, Belgelendirme Onay Formunda yazılır. Kişi/kuruluş tarafından ilgili düzeltici faaliyetlerin kapatılıp, kanıtların gönderilmesi gerekmektedir. Düzeltici faaliyetlerin doğrulanması amacıyla müşteri tarafından gönderilen ve düzeltme ve/veya düzeltici faaliyetlere ait kanıt dokümanlar, Kontrol Raporunun ekinde uygun bir biçimde saklanmalıdır.

Belgelendirmenin Yapılması

Sözleşme yapılan müşteriye yapılan kontrollere müteakip uygun görülmesi halinde İyi Tarım Uygulamaları Sertifikası 07 Aralık 2010 tarih ve 27778 sayılı İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik ekindeki tanımlanan İyi Tarım Uygulamaları Sertifikası'na uygun olarak düzenlenir.

Sertifiker, denetim dokümanlarını formal ve teknik açıdan değerlendirir ve sonuçlarını Belgelendirme Onay Formuna'na kaydeder. Belge bir kopya fotokopi ile çoğaltılarak kuruluş için açılan dosyada arşivlenir. Belge geçerlilik tarihi, Belge tarihinden itibaren en geç 1 yıl sonra olarak belirlenir. Basılan belgeler, Sertifiker tarafından biçim, tarih ve diğer bilgiler bakımından kontrol edilir. Herhangi bir sorun yoksa belge Sertifiker tarafından imzalanır. İmzalanan belgeler gerekli bilgileri ile birlikte, Referans Listesi'ne kaydedilir, web sayfasından yayınlanır. Hazırlanmış olan belge, logo ve marka kullanım talebi olan üreticiler için logo talimatı ile müşteriye gönderilir.

Ürün belgelendirmesi gerçekleştirilmiş her müşterinin Denetim Raporu'nun bir kopyası T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın üretimin yapıldığı il müdürlüğüne Denetim Raporu'nun imza tarihten itibaren en geç 1 ay içerisinde gönderilir.

İyi tarım uygulamaları kriterlerine göre üretim yapan üreticilere, üretici birliklerine, müteşebbise ait her türlü bilgi üçer aylık raporlar halinde bilgi amaçlı olarak takip eden ayın 15'ine kadar T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili il müdürlüklerine gönderilir. Bu raporlar T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın oluşturduğu iyi tarım uygulamaları üç aylık faaliyet raporu formatı kullanılarak oluşturulur.

Ayrıca, yıllık İyi tarım uygulamaları ürün belgelendirmesi faaliyetleri ile ilgili üretici, üretici birliği, müteşebbis, kooperatifler ya da benzer tüzel kişilere ait ürün, sertifika, kontrol, üretim, ihracat, çalışan personelin durumu, cezai işlemler gibi tüm bilgiler takip eden yılın en geç 15 Ocak tarihine kadar T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'na bildirilir. Bu bildirim T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın oluşturduğu rapor formatı kullanılarak oluşturulur.

Belge almaya hak kazanmış kişi veya kuruluşlar, Biobel ve akreditasyon kuruluşunun logolarını ve aynı zamanda belgelerini, ilgili tüm kurallara uygun olarak kullanmak durumundadırlar. Biobel logo ve belgeleri Logo Kullanım Talimatı'na uygun olarak kullanılmalıdır. Belgelendirilmiş bütün kişi veya kuruluşların belge ve logo kullanımları gerçekleştirilen haberli ve habersiz denetimlerde kontrol edilir. Logo kullanımlarının belirlenen kurallara uygun olmaması durumunda belgesi askıya alınır.

Tekrar Kontrolleri

Belge geçerlilik süresi, belgelendirme tarihinden itibaren en geç 1 yıl olarak belirlenir. Belge geçerliliğinin devam edebilmesi için bu süreden önce kontrolün gerçekleştirilmesi gereklidir.

Planlama sorumlusu tarafından bu tarihten en az 3 ay öncesinden müşteri ile iletişime geçilir ve tekrar kontrol bildirim yazısı gönderilir. Bu yazı ile müşteriye tekrar kontrol tarihi hatırlatılır ve belgelendirme kapsamında bir değişiklik olup olmadığı sorgulanır. Eğer herhangi bir değişiklik ihtiyacının ortaya çıkması durumunda, Kapsam Genişletme ve Daraltmaya uygun olarak gerekli olan işlemler başlatılır.

Müşteriler ile olumlu görüşmelerin sağlanması durumunda, mevcut sözleşmenin yenilenmesi amacıyla Müracaat Prosedürü'ne göre işlem başlatılır.

Tekrar kontrollerinin yapılışı belgelendirme kontrolü ile benzerdir. Aynı zamanda var ise kişinin/kuruluşun önceki kontrolünden doğan uygunsuzluklarla ilgili tedbirlerin etkinliği, belgenin ve logoların kullanımı, belgelendirme kurallarında meydana gelen değişikliklere olan uyum ve değişiklikler de gözden geçirilir.

Habersiz Kontroller

Seçenek 1 Bireysel Sertifikasyon

Biobel Seçenek 1 altında sertifikalı tüm üreticiler arasında yıllık %10 oranında bir habersiz kontrol gerçekleştirecektir. Bir takvim yılı için %10 hesaplanacaktır. %10 hedefine ulaşabilmek için, 10 sertifika düzenledikten sonra teorik olarak bir tane habersiz gözetim kontrolü uygulanacaktır. Habersiz gözetim kontrollerinin sayısı o yıl hazırlanmış sertifikaların %10'unu yansıtacaktır. Haberli bir kontrolde tespit edilen uygunsuzluk durumunda yapılan işlemler, habersiz kontrolde tespit edilenlere de aynen uygulanacaktır.

Habersiz gözetim kontrolleri için, yetiştirici orijinal kontrol listesinin İkinci Derece Kontrol Noktalarının %95 ini karşılıyor olması gerekir. Habersiz gözetim kontrollerinin sonuçları, haberli kontrolü tekabül eden kontrol noktalarının yerine geçecektir.

Biobel üreticiye planlamış olduğu kontrol ziyaretini en fazla 48 saat önceden bildirecektir. Bildirilen tarihin üretici tarafından kabul edilmesi mümkün olmadığı bir durumda (tıbbi ya da diğer geçerli bir mazeret durumuna bağlı olarak), üretici sadece bir kez daha habersiz kontrol isteme şansına sahip olacaktır. Şayet ilk veya geçerli olduğu durumlarda ikinci kontrol tarihi bildirim kabul edilmemiş ise üretici yazılı bir uyarı alacaktır. Üreticiye diğer bir 48 saatlik kontrol tarihi bildirim yapılacaktır. Eğer ziyaret makul olmayan gerekçeler ile gerçekleşemezse, tamamıyla askıya alma ile sonuçlanacaktır.

Seçenek 2 Grup Sertifikasyon

Bir sertifikanın (12 aylık) geçerlilik süresince, Biobel söz konusu yılda ilk defa başvuruda bulunan ve belgelendirilen müteşebbis ve üretici grupları için esas haberli kontrolde kontrol edilmiş örnek miktarının %50'sine eşdeğer bir sayıda grup içerisindeki üreticiye habersiz kontrol yapacaktır.

Sertifikanın geçerlilik süresi (12 ay) boyunca, faaliyet alanı başına, Biobel kapsam başına yıllık olarak bütün Seçenek 2'ye kayıt yaptırmış ve sertifikalı üretici gruplarının minimum % 10'una ek habersiz gözetim kontrolleri düzenleyecektir. Bu ek habersiz gözetim kontrolleri sadece Üretici Grubu Kalite Yönetim Sistemini (KYS) kapsayacaktır. Eğer, Biobel 2. seçenek altında kayıtlı 10 ya da daha az üretici grubuna sahip ise, 1 üretici grup seçilmelidir. Seçimi yapılan %10 sadece toplam sayıyı dikkate almaktan ziyade, coğrafya, ürün tipi, uygunluk tarihçesi gibi faktörler göz önüne alınarak hesaplanmalıdır.

Her takvim yılı için %10 hesaplanacaktır. %10 hedefine ulaşabilmek için, Biobel 10 Seçenek 2 sertifikasyonu yaptıktan sonra teorik olarak bir tane habersiz kontrol uygulayacaktır. Pratikte, yıllık habersiz gözetim kontrollerinin sayısı o yıl düzenlenmiş sertifikaların %10'unu yansıtacaktır. Biobel, grubun KYS'sini denetleyecektir. Olası bir uygunsuzluk durumu bütün gruba yansıtılacaktır.

Biobel üretici grubuna planlamış olduğu kontrol ziyaretini en fazla 48 saat önceden bildirecektir. Bildirilen tarihin üretici grup tarafından kabul edilmesi mümkün olmadığı bir durumda (tıbbi ya da diğer geçerli bir mazeret durumuna bağlı olarak), üretici grubu sadece bir kez habersiz kontrol isteme şansına sahip olacaktır. Şayet ilk kontrol tarihi bildirim kabul edilmemiş ise üretici grubu yazılı bir uyarı alacaktır. Üretici grubuna diğer bir 48 saatlik kontrol tarihi bildirim yapılacaktır. Eğer ziyaret makul olmayan gerekçeler ile gerçekleştirilemezse, tamamıyla askıya alma ile sonuçlanacaktır.

Kapsam Genişletme ve Daraltma Kontrolleri

Kapsam genişletme, daraltma veya değişikliği ihtiyacı, müşterinin talebi üzerine ortaya çıkabilir. Kapsam genişletme ve daraltma kontrolleri, Belgelendirilmiş ürün bazında toplam parsel sayısına yeni parsel eklenmesi durumunda, Belgelendirilmiş çiftçi bazında gruba toplam çiftçi sayısına yeni çiftçinin eklenmesi durumunda, Belgelendirilmiş ürün(ler)den veya alt kapsamlardan farklı yeni bir ürünün kapsama dahil edilmesi durumunda, belgelendirilmiş ürün(ler)le aynı olmasına rağmen farklı bir üretim sisteminde yetiştirilen ürünlerin kapsama dahil edilmesi durumunda veya belgelendirilmiş ürünlerden, çiftçilerden, parsellerden bir veya birkaçının kapsamdan çıkarılmasının iyi tarım uygulamalarının genelini etkilemesi halinde, İşleme tesisinin yerinin değiştirilmesi ve/veya yeni bir işleme tesisinin eklenmesi durumunda veya ürün işlemenin kapsamdan çıkarılması, birden fazla işleme tesisi varsa bir veya birkaçının kapsamdan çıkarılmasının iyi tarım uygulamalarının genelini etkilemesi halinde, Yönetim sistemini, üretim/işleme süreçlerini etkileyecek veya diğer değişiklikleri tetikleyecek adres değişikliklerinin yapılması durumunda gerçekleştirilir. Müşteri, kapsam genişletme, daraltma veya değişiklik isteğini Ön yazı ekinde Başvuru Formu ile bildirmek zorundadır. Formda, yapılan değişikliklerin bütün detayları yer almalıdır. Kapsam Genişletme ve Daraltma iki şekilde olabilir:

Coğrafi ve fiziksel kapsam genişletme veya daraltma, örneğin; kişinin/kuruluşun mevcut işleme tesislerine yeni bir tesisin ya da üretim alanlarına yeni bir alanın dahil edilmesi veya tam tersi bu kapsamda değerlendirilir.

Faaliyet alanının genişletilmesi veya daraltılması, örneğin; kişinin/kuruluşun mevcut ürünlerine başka bir ürünün dâhil edilmesi veya tam tersi bu kapsamda değerlendirilir.

Müşteriyle kapsam genişletme veya daraltma kontrolünün yapılacağı tarih ve zaman belirlenir. Müşteri ile karşılıklı olarak mutabakata varılarak planlı kontrollerle kapsam genişletme veya daraltma kontrolleri birleştirilir veya planlı kontroller arasına bir kontrol planlanır. Kapsam genişletme veya daraltma kontrolünde yalnızca değişiklikten etkilenen alanlar plana dahil edilir. Örneğin, yalnızca ürün işleme tesisinin yerinin değişmesi söz konusu ise, üretim çiftliklerinin tekrar kontrolüne gerek yoktur. Kontrolün gerçekleştirilebilmesi için kapsam genişletme/daraltmadan etkilenen ürünün hasat zamanının gelmiş olması gerekmektedir; ürün görülmeden, üründen numune alınmadan kapsam genişletme gerçekleştirilmez. Seçenek II belgelendirmesinde, eğer kapsam genişletme, daraltma veya değişikliğinden etkilendiği düşünülüyorsa kuruluş merkezi de kontrol edilmelidir. Kapsam genişletme/daraltma işlemi tekrar kontrollerinde de gerçekleştirilebilir. Uygun bulunması durumunda yeni kapsamda belge hazırlanır. Geçerlilik tarihleri orijinal belgenin aynısı olur.

Belgenin Askıya Alınması

Belgenin askıya alınması, belgelendirilmiş kuruluşun belgesinin kendi isteği ya da söz konusu uygunsuzluk/uygunsuzlukların tamamen kapatılınca veya itirazın çözüme kavuşturuluncaya kadar kullanımının durdurulmasıdır.

Biobel, aşağıda belirtilen durumlarda belgelendirmeyi askıya alabilir:

- Müşterinin belgelendirme şartlarını karşılamada devamlı ve ciddi şekilde başarısız olması,
- Belgelendirilmiş müşterinin, gözetim ve yeniden belgelendirme tetkiklerini gereken sıklıkta yapılmasına izin vermemesi,
- Belgelendirilmiş müşterinin, gönüllü olarak askıya alma talebinde bulunması,
- Belgelendirilmiş kuruluşun, sözleşme şartlarına riayet etmemesi,
- Biobel tarafından kontrollerde tespit edilen uygunsuzlukların belirlenen sürede giderilmemesi,
- Marka ve logu kullanımı kurallarına riayet etmemesi, marka ve logunun hatalı kullanımı
- Belgelendirilmiş kuruluşun bünyesinde gerçekleşen idari ve ticari değişiklikleri kasıtlı olarak Biobel'e bildirmemesi,
- İtiraz süreci sonunda alınan karara uygun davranmaması, kararı kabul etmemesi,

Belgenin askıya alma süresi 6 aydır. Bu süre sonunda, kuruluş, belgenin askıya alınmasına neden olan duruma ilişkin faaliyetleri yerine getirmesi ve uygunsuzlukları gidermesi durumunda kuruluşun belgesi askıdan indirilir. Aksi halde kuruluşun belgesi geri çekilir.

Belgesi askıya alınan kuruluşun, askıya alma kararına ilişkin gerekçeleri kabul etmemesi, yaptığı itirazın değerlendirilmesi sonucunda askıya alınan kuruluşun haksız bulunması ve belgenin askıya alınmasına neden olan duruma ilişkin düzeltici faaliyetleri verilen süre içerisinde uygulamaması ve eksiklikleri gidermemesi durumunda kuruluşun belgesi geri çekilir.

Askıya alma talebi, kontrolör tarafından Sertifikere iletilir. Askıya alma kararı, Sertifikere tarafından değerlendirildikten ve karara ilişkin gerekçe onaylandıktan sonra geçerlilik kazanır.

Askıya alma kararı, gerekçe/gerekçeleri ve karara ilişkin müşterinin askıya alma ile ilgili yükümlülükleri, Sertifikere tarafından askıya alma tarihinden itibaren 1 hafta içerisinde müşteriye yazılı olarak bildirilir.

Belgesi askıya alınan müşterinin, askıya alma kararına itiraz etme hakkı vardır. Müşterinin itiraz hakkını kullanması durumunda süreç, İtiraz ve Şikâyet Durumları Prosedürü'ne göre yürütülür.

Askıya alma kararının ardından, belgelendirilmiş müşterinin belgesi geçici olarak, hükümsüzdür ve askıya alma tarihinden itibaren 15 gün içerisinde, belgelendirmeye ilişkin Türk Akreditasyon Kurumu'na ve Biobel'e ait sertifika, tüm marka ve logoların kullanımını ve belgelendirmeye ilişkin yazılı ve görsel tüm faaliyetlerini durdurmalı, belgelendirme sertifikasının orijinalini Biobel'e iade etmelidir.

Söz konusu, belgelendirmeye ilişkin Biobel'e ait sertifika, marka ve logoların kullanımını ve belgelendirmeye ilişkin yazılı ve görsel tüm faaliyetlerin kontrolü, sürekli olarak kuruluşun web sayfası üzerinden, müşterileri ve ilgili taraflarla yapılan görüşmeler doğrultusunda kontrol edilir.

Askıya alınan kuruluşlar, Referans Listesi'ne Askı olarak Sertifikere tarafından kaydedilir

Belgesi askıya alınan kuruluş, askıya alınmasına neden olan uygunsuzluk/uygunsuzluklarını gidermek için gerçekleştirdiği düzeltici faaliyetlerini 28 gün içerisinde Biobel'e iletir.

Yapılan düzeltici faaliyet/faaliyetler, Kontrolör tarafından değerlendirilerek yeterliliği ve etkinliği doğrulanır ve sonuç delilleriyle birlikte kayıt altına alınır.

Sertifiker'in askıdan indirme kararını onaylaması durumunda belge askıdan iner ve kuruluş, sertifikasını ve tüm belgelendirme kullanım haklarını geri kazanır.

Belgenin Geri Çekilmesi

Kuruluşun belgesi, aşağıda tanımlanan nedenlerden dolayı geri çekilebilir:

- Askı süresi içerisinde, müşterinin askıya almaya neden olan uygunsuzluk/lara ait düzeltici faaliyet/lerinin takibi ve doğrulanması ile alakalı takip kontrollerin gerçekleştirilmesine izin vermemesi,
- Askının kaldırılması için gerçekleştirilen kontrollerde, kuruluşun belirlenen uygunsuzluklarını belirlenen süre içerisinde kapatmaması, gerekçe bildirmemesi
- Belgelendirme süreci içerisinde, kuruluşun belgelendirilmiş sisteminin tamamen işlemez ve gereklilikleri yerine getiremez durumda olduğuna kanaat edilmesi ve bu yönde görüş bildirilmesi,
- Belgenin kasıtlı olarak haksız ve yanıltıcı kullanımı,
- Kuruluşun sertifika üzerinde belirtilen belgelendirme kapsamı dışında farklı alanlarda ve kapsamda kullanımı,
- Kuruluşa ait tüzel kişiliğin değişmesi,
- Kuruluşun, gerçekleştirilen denetimler kontroller yanıltıcı ve eksik bilgi verdiği tespit edilmesi,
- Sözleşme kapsamında belirlenen sertifikasyon ücretini yapılan uyarılara rağmen ödememekte ısrar etmesi ve sözleşme de belirtilen şartları ihlal etmesi
- Kuruluşun iflas etmesi ve ticari anlamdaki faaliyetine son vermesi,
- Kuruluşun, belge üzerinde belirtilen tesis adreslerinde bulunmaması,
- Belge üzerinde ve diğer kayıtlarda tahrifat yapıldığının tespit edilmesi,
- Herhangi bir erteleme talebinde ve gerekçe göstermeksizin takip/gözetim kontrollerini gerçekleştirilmemesi,
- Kuruluşun belge iptali konusunda talepte bulunması

Yukarıda tanımlanan nedenlerden dolayı kuruluşun belgesinin iptal edilmesine ilişkin tavsiye, kontrolör tarafından Sertifiker'e iletilir. Geri çekme tavsiyesi, Sertifiker tarafından değerlendirildikten ve karara ilişkin gerekçe onaylandıktan sonra geçerlilik kazanır.

Belgenin geri çekilmesine ilişkin karar, gerekçe/gerekçeleri ve karara ilişkin müşterinin yükümlülükleri, sertifiker tarafından geri çekme karar tarihinden itibaren en geç 1 hafta içerisinde müşteriye yazılı olarak bildirilir.

Müşterinin, belgenin geri çekilmesi kararına itiraz etme hakkı vardır. Müşterinin itiraz hakkını kullanması durumunda süreç, İtiraz ve Şikâyet Durumları Prosedürü'ne göre yürütülür.

Belgenin geri çekilmesi kararının ardından, belgelendirilmiş müşterinin belgesi artık hükümsüzdür ve geri çekme tarihinden itibaren 15 gün içerisinde, belgelendirmeye ilişkin Türk Akreditasyon Kurumu'na ve Biobel'e ait sertifika, marka ve logoların kullanımını ve belgelendirmeye ilişkin yazılı ve görsel tüm faaliyetlerini durdurmalı ve sertifikanın orijinalini Biobel'e iade etmelidir. Aksi takdirde belge iptal edilen kuruluşun belgeyi haksız kullanımı nedeniyle yasal süreç başlatılacaktır.

Geri çekme işlemi uygulanan belge sahiplerine ait bilgiler diğer kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarına bildirilir.

Söz konusu, belgelendirmeye ilişkin Biobel'e ait sertifika, marka ve logoların kullanımını ve belgelendirmeye ilişkin yazılı ve görsel tüm faaliyetlerin kontrolü, sertifikeler tarafından, kuruluşun web sayfası üzerinden, müşterileri ve ilgili taraflarla yapılan görüşmeler doğrultusunda kontrol edilir.

Belgesi geri çekilen kuruluş, Referans Listesinde İptal olarak belirtilir ve web adresinden kamuya duyurulur.

Belgenin iptal edilmesi durumunda, tekrar aktif hale getirilebilmesi mümkün değildir, aktif hale getirme ancak belgelendirme kontrolü yapılarak gerçekleştirilir. Belgesi iptal edilen kuruluşların müracaatları, 1 yıl sonra işleme alınabilir. Yeniden müracaatta bulunmaları durumunda süreç, yeni müracaatta olduğu gibi uygulanır. Belgesi iptal olan müşterinin bilgileri, TÜRKAK ve/veya T.C. Tarım VE Orman Bakanlığı'na bildirilir ve web sitesinde yayınlanır.

Belge Kapsamının Daraltılması

Belgelendirme kapsamının daraltılması, belgelendirilmiş kuruluşun belgelendirilmiş kapsamının, bir kısmı için belgelendirme şartlarını karşılamada devamlı ya da ciddi bir başarısızlık gösterdiğinde, belgelendirme şartlarının karşılanamadığı kısmı dışarıda kalacak şekilde daraltılmasıdır.

Belge kapsamının daraltılması, müşteri talebi doğrultusunda ya da gerçekleştirilen herhangi bir tetkik neticesinde belgelendirilmiş kapsamının, bir kısmı için belgelendirme şartlarını karşılamada devamlı ya da ciddi bir başarısızlık gösterdiğinde gerçekleştirilir.

Kuruluşun belgelendirme kapsamının daraltılmasına ilişkin karar, kontrolör tarafından Sertifikeler'e iletilir ve Sertifikeler'in müşterinin belgelendirme kapsamının daraltılmasını onaylamasının ardından geçerlilik kazanır

Daraltılan belgelendirme kapsamına göre yeni kapsam, müşteriye bildirilir ve eski belge müşteriden geri istenir. Kuruluşun belgesi yeni kapsama göre düzenlenerek revize edilir ve revizyon durumu ve tarihi belge üzerinde belirtilerek ve 1 hafta içerisinde müşteriye teslim edilir.

ORGANİK TARIM

TANIMLAR

Uyarı: Belgenin askıya alınmasından önce belgelendirilmiş müşteriye kural dışı durumları ortadan kaldırması için yapılan ikazdır.

Belgenin Askıya Alınması: Belgelendirilmiş müşterinin ve/veya ürünlerin, sözleşmede, referans standartlarda veya normatif dokümanlarda ve Biobel prosedürlerinde bulunan koşulları yerine getirmemesi sebebiyle belge geçerliliğinin ilgili koşullar yerine getirilene kadar geçici olarak kaldırılmasıdır.

Kısmi Askıya Alma: Bir askıya alma çeşidi olup, belgeli bazı ürünlerin askıya alınmasıdır.

Bütün Askıya Alma: Bir askıya alma çeşidi olup, belgeli ürünlerin tümüyle askıya alınmasıdır.

Belgenin İptal Edilmesi: Belgelendirilmiş müşterilerin ve/veya ürünlerin, sözleşmede, referans standartlarda veya normatif dokümanlarda ve Biobel prosedürlerinde bulunan koşulları yerine getirmemesi sebebiyle belge geçerliliğinin kalıcı olarak kaldırılmasıdır.

UYGULAMA

Kontrolün Planlanması

Biobel ile müteşebbis arasında imzalanan sözleşmeyi müteakip kırkbeş gün içinde Biobel tarafından müteşebbisin üretim faaliyetine göre, Organik Tarım Bilgi Sisteminde tanımlanmış olan tüm bilgileri kaydedilir.

Müteşebbis henüz organik üretimine başlamadan önce, organik tarım yönetmeliği çerçevesinde yapacağı üretimi planlar. Kullanacağı girdileri ve uygulayacağı metodları belirler. Yapmış olduğu planı Biobel'e göndererek onay ister. Biobel onayından sonra müteşebbis üretime başlamalıdır. Üretimde yapılacak herhangi bir değişikliği yürürlüğe almadan önce Biobel onayını almak zorundadır. Üretim planında kullanılacak girdiler listelenmeli, ürünlerin spesifikasyonları hazırlanarak Biobel'den onay istenmelidir.

Kontrol ekibi atamaları, planlama sorumlusu tarafından müşterinin kapsamına bağlı olarak Kontrolör ve Sertifikatör Listesine göre yapılır. Kontrol Denetim Sürelerinin Hesaplanması Talimatı'nda belirtildiği şekilde önceden hesaplanan ve Başvuru Değerlendirme ve Kontrol Süresi Belirleme Formu ile kayıt altına alınan bilgilere ve Başvuru Formuna göre Kontrol Denetim Ekibi Atama Formu hazırlanır. Kontrolde hazır olan müşteri ile Planlama Sorumlusu iletişime geçerek kontrol tarihini kararlaştırılır. Kararlaştırılan ve üzerinde anlaşmaya varılan kontrol tarihi, Kontrol Denetim Ekibi Atama Formu ile kontrol ekibine bildirilir.

Kontrol ekibinin atanmasında olması muhtemel tüm çıkar çatışmaları ve bu çıkar çatışmalarının nasıl kontrol edileceği Tarafsızlık Riskleri Analiz Talimatı ile açıklanmıştır. Kontrol denetim Ekibi Atama Formu ve kontrol ekibi üyeleri ile imzalanmış bulunan Kontrolör Sözleşmesi ile müşteriler ve kontrol ekibi üyeleri arasında daha önceki tarihlerde herhangi bir ticari bağın veya çıkar çatışmasına yol açacak bir ilişkinin olmadığı garanti altına alınmıştır. Kontrol ekibi üyelerinin son 2 yıl içerisinde ilgili müşteriye danışmanlık yapmamış olması ve herhangi bir ticari bağının olmaması gerekir. Ayrıca kontrol ekibi üyelerinin müşteriler ile diğer türden herhangi bir ilişkisinin, yakınlık, akrabalık gibi bir durumunun olmaması da gereklilikler arasındadır. Böyle bir durumun ortaya çıkması durumunda yeni kontrol ekibi üyeleri atanır ve form yenilenir.

Bireysel sertifikasyon talebinde coğrafi şartlar dikkate alınarak maksimum 4 üretici Grup sertifikasyonunda maksimum 6 üretici kontrol edilir. Kontrol planları kesinleşince organik tarım bilgi sistemine kaydedilir.

Tekrar ve kapsam genişletme veya daraltma kontrolleri için ilgili müşterinin daha önceki kontrollerini yapan kontrol ekibi liderinin atanmasına öncelik tanınır. Eğer bu mümkün değilse, farklı bir kontrol ekibi lideri atanabilir.

Kontrol Planı, kontrol ekibi lideri tarafından Kontrol denetim Ekibi Atama Formundaki bilgilere göre hazırlanır. Kontrol planı yapılırken bir gün temel olarak 8 saat olarak hesaplanır. Gerekli durumlarda müşterinin onayı ile kontrol süresi %20 oranında arttırılabilir veya azaltılabilir. Planda kapanış toplantısına hazırlık yapılabilmesi ve kontrol sonuçları ile ilgili dokümanların hazırlanabilmesi için yeterli çalışma süresi öngörülmelidir. Öğle Arası en fazla 1 saat olarak verilmelidir.

Müşterinin kontrol planına ve kontrol ekibi üyelerine itiraz etme hakkı vardır. Eğer objektif delillere dayanarak kontrol ekibi üyelerine herhangi bir itiraz varsa yeni kontrol ekibi görevlendirilir veya müşteri ile anlaşmaya varılarak kontrol iptal edilir. Kontrol ekibi lideri, kontrol ekibinde bulunan diğer kontrolöre, bilgilendirmek amacıyla Kontrol Planı'nı gönderir.

Kontrolün Gerçekleştirilmesi

Açılış toplantıları, ISO 19011'e göre yapılır. Açılış toplantısının sonunda tesis içerisinde kısa bir gezi yapılır. 27676 sayılı Organik Tarımın Esasları Ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğe göre (Yayın Tarihi 18.08.2010)(Revizyon tarihi 28.04.2020) yapılır ve hazırlanan Kontrol Planı'na uygun olarak yürütülür. Kontrol Planında müşteri isteği ve sahada karşılaşılan durumlara göre tekrar ayarlamalar gerektirebilir. Böyle durumlarda, Kontrol Planı Kontrol Ekibi Lideri tarafından revize edilir. Müşterinin, kontrol listesinde yer alan tüm noktaları yerine getirip getirmediği kontrol edilir.

Kontrol ekibinin, daha sonra kontrolün işleyişi hakkındaki dokümanları hazırlayabilmek için gerekli olan kendi özel kayıtlarını tutması gerekir. Kontrolörler, kontrollerde tespit ettikleri bütün bulgularını, değerlendirmelerini ve incelediği dokümanları, revizyon durumları ve tarihleri, kontrol türüne göre Kontrol Listelerine kaydeder.

Kontrol işlemi; yazılı belgeleri, planları, defterleri, raporları, kayıtları, arazi, işletme ve depo gibi kritik kontrol noktaları ve gözlemleri içerir. Müteşebbis tarafından aynı alanda birkaç ünitenin işletilmesi halinde, organik olmayan ürünlerin üretildiği üniteler ve depoları da kontrol işlemine tabidir. Biobel, en az % 10'u habersiz olmak üzere tüm müteşebbislere yılda en az bir defa kontrol ziyaretinde bulunur. Haberli veya habersiz yıllık kontrol ve ziyaretlerin yoğunluğu, Biobel tarafından organik tarım faaliyetinin risk analizine göre bulunan kritik kontrol noktalarını dikkate alarak hazırlanan kontrol planı ile belirlenir.

Ayrıca risk kategorisi ile uyumlu şekilde sözleşme altındaki tüm müteşebbislerin en az % 10'una, önceden haber vermeksizin önceki kontrollerin sonuçlarını, ilgili ürünlerin miktarları ve ürünlerin değiştirilmesi riskini de hesaba katarak organik üretim kurallarına karşı uygunsuzlukların bulunma riskini ölçmeyi temel alan ek rastgele kontrol ziyaretleri de düzenler.

Biobel Organik Tarımın Esasları Ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik hükümlerine uymayan üretim teknikleri ve girdilerin kullanıldığından şüphe duyduğu durumlarda veya risk analizine bağlı olarak test amaçlı analiz numunesi alır (ürün, hammadde, yaprak, toprak, su, vd.). Analiz amaçlı alınan yıllık örnek sayısı, Biobel'in kontrolü altındaki müteşebbislerin sayısının en az % 5'ini karşılar. Numuneler uygun biçimde paketlenir ve Laboratuvar Hizmeti Talimatı'na göre anlaşmalı analiz laboratuvarına gönderilmesi sağlanır. Numune alma ve analize gönderme işlemlerinin tamamı Numune Alma Talimatı'na göre gerçekleştirilir. Alınan numunelere ait bilgiler Numune Alma ve Gönderme Formu'na kayıt edilir.

Uygunsuzluklar, Kontrol Ekibi Lideri tarafından Kontrol Listeleri ile kayıt altına alınır. Kontrol listelerindeki tüm sorularda uygunluk sağlanmalıdır. Uygunsuzluk tanımlanması durumunda düzeltici ve önleyici faaliyetlerin tamamlanma süresi, uygunsuzluğun organik tarım yönetmeliği genel kriterlerince değerlendirilmesi sonucunda 28 günü geçmeyecek şekilde kontrolör tarafından belirlenir. Tespit edilen uygunsuzluklar kontrolörce bildirilecek olan uygunsuzluk kapatma süresi içinde kapatılmazsa belge askıya alınır ve statü düşürülür.

Kontrol, müşterinin kontrolün durdurulmasını talep etmesi halinde yada kontrol ekibinin kontrol yapmasının mümkün olmadığı durumlarda durdurulabilir. Durdurulan kontrol, Kontrol Raporu ile Kontrol Ekibi Lideri tarafından kayıt altına alınır. Durdurulan bir kontrolün ardından belgelendirme işlemlerinin tamamı, bekleme süresi (kontrol edilen ürünün/ürünlerin hasat süresi veya işleme süresi içinde) içerisinde yeniden yerine getirilmelidir. Kontrol için harcanmış bulunan süreler, gerekli kontrol sürelerine dahil edilemez. Bekleme süresinin aşılması halinde başvuru iptal edilir. Müteşebbis daha önce belgelendirilmiş mevcut bir müşteri ise, belgesi askıya alınır.

Gerçekleştirilen kontrol sonuçları, Kontrol Listesine, Kontrol Formuna ve Kontrol Raporuna kaydedilir. Kontrollerde, önceki kontrolde tespit edilmiş olan uygunsuzluklar hakkındaki tedbirlerin etkililiği hakkında Kontrol Raporunda görüşler ve yorumlar beyan edilir. Kontrol Raporu yerinde Müteşebbise

teslim edilir. Organik Üretici Kontrol Formu her üretici için ayrı ayrı doldurulur ve üreticiyle karşılıklı imzalanarak bir kopyası bırakılır. Müteşebbis, Kontrol Raporunun ve Organik Üretici Kontrol Formunun saklanması konusunda bilgilendirilir.

Kontrolün sonunda, ISO 19011'e göre kapanış toplantısı yapılır.

Tespit edilen uygunsuzlukların yerinde takip kontrolü gerektirip gerektirmediğine kontrol ekibi tarafından karar verilir ve Kontrol Raporunda belirtilir. Gerekli durumlarda kontrol ekibi tarafından gerçekleştirilen düzeltici faaliyetlerin yerinde görülmesi için takip kontrol kararı verilebilir. Bir takip kontrolde yalnızca söz konusu takip kontrole neden olan uygunsuzluklar ve bunlara ait düzeltme ve/veya düzeltici faaliyetler denetlenir. Takip kontrol, belgelendirme kontrole katılan Kontrol Ekibi Lideri tarafından gerçekleştirilir. Kontrol tarihinden başlamak üzere gerekli takip kontrollerinin yapılabilmesi ve belgelendirme sürecinin tamamlanabilmesi için uygunsuzluk şiddetine göre bir süre kontrolör tarafından tanımlanır. Bu sürenin belirlenmesinde söz konusu uygunsuzluğun ürünün organik statüsünü ne ölçüde etkilediği esas alınır. Kontrolü gerçekleştirilen ürünün organik niteliğini direkt etkileyebilecek bir uygunsuzluk durumunda (bulaşma, karışma önlemlerinin yeterli düzeyde alınmaması, vb. gibi) müşterinin en fazla 5 gün içerisinde düzeltici/önleyici faaliyetlerini tamamlayacak şekilde bir süre tanımlanır. Uygunsuzluğun ürünün organik statüsüne direkt etkisi olmadığı durumlarda ise (temizlik kayıtlarının eksik olması, vb. gibi) müşterinin en fazla 28 gün içerisinde düzeltici/önleyici faaliyetlerini tamamlayacak şekilde bir süre tanımlanır. Bu sürenin aşılması halinde başvuru iptal edildir veya müteşebbis daha önce belgelendirilmiş mevcut bir müşteri ise, belgesi askıya alınarak statü düşürülür. Askı süresinin sonunda gerçekleştirilen takip kontrollerinde, halen uygunsuzlukların tespit edilmesi durumunda, kişinin/kuruluşun başvurusu iptal edilir veya kişi/kuruluş daha önce belgelendirilmiş mevcut bir müşteri ise, belgesi iptal edilir.

Analiz edilmek üzere anlaşmalı laboratuvara gönderilen analiz sonuçlarını içeren rapor, değerlendirilmek üzere Kontrol Ekibi Lideri'ne verilir. Değerlendirme sonuçları Belgelendirme Onay Formunda ilgili bölüme kaydedilir. Eğer raporda aktif madde bulunduğu dair bir sonuç mevcutsa sertifikeler tarafından sertifika onayı verilmez. Eğer kişi/kuruluş daha önce belgelendirilmiş mevcut bir müşteri ise belgesi askıya alınarak statü düşürülür ve Kontrol Ekibi Lideri Kaza veya Acil Durum için uygulanacak faaliyetlerin uygun şekilde uygulandığını kontrol etmelidir. Bu faaliyetler, tüketicilerin zarar görmesine engel olmak ve düzeltici faaliyetleri kapsar. Ayrıca üretici, uygulanan tüm faaliyetlerin tamamen etkin olduğuna dair Biobel'e kanıtlar sağlamalıdır.

Uygunsuzlukların tespit edilmesi ya da takip kontrol yapılması halinde Kontrol Ekibi Lideri tarafından, ancak kişi/kuruluş tarafından yürürlüğe koyulan düzeltme ve/veya düzeltici faaliyetler incelendikten sonra ya da takip kontrolü başarıyla tamamlandıktan sonra belgenin alınmasına dair tavsiyede bulunulabilir. Kişi/kuruluş tarafından ilgili düzeltici faaliyetlerin kapatılıp, kanıtların gönderilmesi gerekmektedir. Düzeltici faaliyetlerin doğrulanması amacıyla müşteri tarafından gönderilen ve düzeltme ve/veya düzeltici faaliyetlere ait kanıt dokümanlar, Kontrol Raporunun ekinde uygun bir biçimde saklanmalıdır.

Belgelendirmenin Yapılması

Sözleşme yapılan müteşebbise yapılan ilk kontrole müteakip uygun görülmesi halinde organik tarım müteşebbis sertifikası ve 18 Ağustos 2010 tarih ve 27676 sayılı Organik Tarımın Esasları Ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilen ürünlere ürün sertifikası verilir. Müteşebbisin satışa sunacağı bir ürünün üretiminin organik tarım kurallarına uygun olmadığından şüpheleniyorsa, en geç 10 gün içinde müteşebbisten duruma ilişkin açıklama yapması, gerekli bilgi ve belgeleri göndermesi talep edilir. Bu süre zarfında ürünün organik olarak satılmasına müsaade edilmez.

Sertifiker, kontrol dokümanlarını formal ve teknik açıdan değerlendirir ve sonuçlarını Belgelendirme Onay Formuna'na kaydeder. Belge bir kopya fotokopi ile çoğaltılarak kuruluş için açılan dosyada arşivlenir. Belge geçerlilik tarihi, Belge tarihinden itibaren en geç 1 yıl sonra olarak belirlenir. Basılan belgeler, Sertifiker tarafından biçim, tarih ve diğer bilgiler bakımından kontrol edilir. Herhangi bir sorun yoksa belge Sertifiker tarafından imzalanır. İmzalanan belgeler gerekli bilgileri ile birlikte, Referans Listesi'ne kaydedilir, web sayfasından yayınlanır. Hazırlanmış olan belge, Logo Kullanım Talimatı ile birlikte müşteriye gönderilir.

Tespit edilen sistemden çıkartmayı gerektirecek aykırılıklar ile uygun görülen yaptırım işlemlerini de içeren karar yazısını, müteşebbisin itirazı var ise 21 gün içerisinde, itiraz yok ise, yıllık raporlarla Bakanlığa bildirilir

Geçen takvim yılında sözleşme yapılan müteşebbisleri gösterir liste web sayfasında yayınlanır. Gerçekleştirilen kontrol ve sertifikasyon bilgileri yıl içerisinde organik tarım bilgi sistemine kaydedilir.

Belge almaya hak kazanmış kişi veya kuruluşlar, organik tarım, Biobel ve akreditasyon kuruluşunun logolarını ve aynı zamanda belgelerini, ilgili tüm kurallara uygun olarak kullanmak durumundadırlar. Biobel logo ve belgeleri Belge Kullanım Talimatı'na uygun olarak kullanılmalıdır. Belgelendirilmiş bütün kişi veya kuruluşların belge ve logo kullanımları gerçekleştirilen kontrollerde kontrol edilir. Logo kullanımlarının belirlenen kurallara uygun olmaması durumunda belgesi askıya alınır.

Tekrar Kontrolleri

Belge geçerlilik süresi, belgelendirme tarihinden itibaren en geç 1 yıl olarak belirlenir. Belge geçerliliğinin devam edebilmesi için bu süreden önce kontrolün gerçekleştirilmesi gereklidir.

Planlama Sorumlusu tarafından, bu tarihten en az 3 ay öncesinden müşteri ile iletişime geçilir ve tekrar kontrol bildirim yazısı gönderilir. Bu yazı ile müşteriye tekrar kontrol tarihi hatırlatılır ve belgelendirme kapsamında bir değişiklik olup olmadığı sorgulanır. Eğer herhangi bir değişiklik ihtiyacının ortaya çıkması durumunda, Kapsam Genişletme ve Daraltmaya uygun olarak gerekli olan işlemler başlatılır.

Eğer kontrol tarihinden 1 ay öncesine kadar müşteriden herhangi bir geri dönüş alınmamışsa, müşteri ile tekrar iletişim kurularak, tekrar kontrol uyarı yazısı gönderilir. Müşteriler ile olumlu görüşmelerin sağlanması durumunda, mevcut sözleşmenin yenilenmesi amacıyla Müracaat Prosedürü'ne göre işlem başlatılır.

Tekrar kontrollerinin yapılışı belgelendirme kontrolleri ile benzerdir. Aynı zamanda var ise kişinin/kuruluşun önceki kontrollerinden doğan uygunsuzluklarla ilgili tedbirlerin etkinliği, belgenin ve logoların kullanımı, belgelendirme kurallarında meydana gelen değişikliklere olan uyum ve değişiklikler de gözden geçirilir.

Kapsam Genişletme ve Daraltma Kontrolleri

Kapsam genişletme, daraltma veya değişikliği ihtiyacı, müşterinin talebi üzerine ortaya çıkabilir. Kapsam genişletme ve daraltma kontrolleri, Belgelendirilmiş ürün bazında toplam parsel sayısına yeni parsel eklenmesi durumunda, Belgelendirilmiş çiftçi bazında gruba toplam çiftçi sayısına yeni çiftçinin eklenmesi durumunda, Belgelendirilmiş ürün(ler)den farklı yeni bir ürünün kapsama dahil edilmesi durumunda veya belgelendirilmiş ürünlerden, çiftçilerden, parsellerden bir veya birkaçının kapsamdan çıkarılmasının organik tarımın genelini etkilemesi halinde, İşleme tesisinin yerinin değiştirilmesi ve/veya yeni bir işleme tesisinin eklenmesi durumunda veya ürün işlemenin kapsamdan çıkarılması, birden fazla işleme tesisi varsa bir veya birkaçının kapsamdan çıkarılmasının organik tarımın genelini etkilemesi halinde, Yönetim sistemini, üretim/işleme süreçlerini etkileyecek veya diğer değişiklikleri tetikleyecek

adres değişikliklerinin yapılması durumunda, organik ürün ithalatında aynı ürünün farklı bir yol veya farklı bir aracı ile gelmesi durumunda, ithal edilmiş olan üründen farklı bir ürünün ithal edilmesi durumunda, belgelendirme kapsamı ne olursa olsun ürünün organikliğinde etkin olabilecek herhangi bir kritik kontrol noktasında herhangi bir değişikliğe gidilmesi durumunda gerçekleştirilir. Müşteri, kapsam genişletme, daraltma veya değişiklik isteğini Ön yazı ekinde Başvuru Formu ile bildirmek zorundadır. Formda, yapılan değişikliklerin bütün detayları yer almalıdır. Kapsam Genişletme ve Daraltma iki şekilde olabilir:

Coğrafi ve fiziksel kapsam genişletme veya daraltma, örneğin; kişinin/kuruluşun mevcut işleme tesislerine yeni bir tesisin ya da üretim alanlarına yeni bir alanın dahil edilmesi veya tam tersi bu kapsamda değerlendirilir.

Faaliyet alanının genişletilmesi veya daraltılması, örneğin; kişinin/kuruluşun mevcut ürünlerine başka bir ürünün dâhil edilmesi veya tam tersi bu kapsamda değerlendirilir.

Müşteriyle kapsam genişletme veya daraltma kontrollerinin yapılacağı tarih ve zaman belirlenir. Müşteri ile karşılıklı olarak mutabakata varılarak planlı kontrollerle kapsam genişletme veya daraltma kontrolleri birleştirilir veya planlı kontroller arasına bir kontrol planlanır. Kapsam genişletme veya daraltma kontrollerinde yalnızca değişiklikten etkilenen alanlar plana dahil edilir. Örneğin, yalnızca ürün işleme tesisinin yerinin değişmesi söz konusu ise, üretim çiftliklerinin tekrar denetlenmesine gerek yoktur. Eğer kapsam genişletme, daraltma veya değişikliğinden etkilendiği düşünülüyorsa kuruluş merkezi de denetlenmelidir. Kapsam genişletme/daraltma işlemi tekrar kontrollerde de gerçekleştirilebilir. Uygun bulunması durumunda yeni kapsamda belge hazırlanır. Geçerlilik tarihleri orijinal belgenin aynısı olur.

Belgenin Askıya Alınması

Belgenin askıya alınması, belgelendirilmiş kuruluşun belgesinin kendi isteği ya da söz konusu uygunsuzluk/uygunsuzlukların tamamen kapatılıncaya veya itirazın çözüme kavuşturuluncaya kadar kullanımının durdurulmasıdır.

Biobel, aşağıda belirtilen durumlarda belgelendirmeyi askıya alabilir:

- Belgelendirilmiş müşterinin, kontrol denetim yapılmasına izin vermemesi,
- Belgelendirilmiş müşterinin, gönüllü olarak askıya alma talebinde bulunması,
- Belgelendirilmiş kuruluşun, sözleşme şartlarına riayet etmemesi,
- Biobel tarafından kontrol denetimlerde tespit edilen uygunsuzlukların belirlenen sürede giderilmemesi,
- Marka ve logu kullanımı kurallarına riayet etmemesi, marka ve logunun hatalı kullanımı
- Belgelendirilmiş kuruluşun bünyesinde gerçekleşen idari ve ticari değişiklikleri kasıtlı olarak Biobel'e bildirmemesi,
- İtiraz süreci sonunda alınan karara uygun davranmaması, kararı kabul etmemesi,

Belgenin askıya süresi sonunda, kuruluş, belgenin askıya alınmasına neden olan duruma ilişkin faaliyetleri yerine getirmesi ve uygunsuzlukları gidermesi durumunda kuruluşun belgesi askıdan indirilir. Aksi halde kuruluşun belgesi geri çekilir.

Belgesi askıya alınan kuruluşun, askıya alma kararına ilişkin gerekçeleri kabul etmemesi, yaptığı itirazın değerlendirilmesi sonucunda askıya alınan kuruluşun haksız bulunması ve belgenin askıya alınmasına

neden olan duruma ilişkin düzeltici faaliyetleri verilen süre içerisinde uygulamaması ve eksiklikleri gidermemesi durumunda kuruluşun belgesi geri çekilir

Askıya alma talebi, kontrolör tarafından Sertifikeler'e iletilir. Askıya alma kararı, Sertifikeler tarafından değerlendirildikten ve karara ilişkin gerekçe onaylandıktan sonra geçerlilik kazanır.

Askıya alma kararı, gerekçe/gerekçeleri ve karara ilişkin müşterinin askıya alma ile ilgili yükümlülükleri, sertifikeler tarafından askıya alma tarihinden itibaren 1 hafta içerisinde müşteriye yazılı olarak bildirilir.

Belgesi askıya alınan müşterinin, askıya alma kararına itiraz etme hakkı vardır. Müşterinin itiraz hakkını kullanması durumunda süreç, İtiraz ve Şikâyet Durumları Prosedürü' ne göre yürütülür.

Askıya alma kararının ardından, belgelendirilmiş müşterinin belgesi geçici olarak, hükümsüzdür ve askıya alma tarihinden itibaren 15 gün içerisinde, belgelendirmeye ilişkin Türk Akreditasyon Kurumu' na ve Biobel'e ait sertifika, tüm marka ve logoların kullanımını ve belgelendirmeye ilişkin yazılı ve görsel tüm faaliyetlerini durdurmalı, belgelendirme sertifikasının orijinalini Biobel'e iade etmelidir.

Söz konusu, belgelendirmeye ilişkin Biobel'e ait sertifika, marka ve logoların kullanımını ve belgelendirmeye ilişkin yazılı ve görsel tüm faaliyetlerin kontrolü, sürekli olarak kuruluşun web sayfası üzerinden, müşterileri ve ilgili taraflarla yapılan görüşmeler doğrultusunda kontrol edilir.

Belgesi askıya alınan kuruluş, askıya alınmasına neden olan uygunsuzluk/uygunsuzluklarını gidermek için gerçekleştirdiği düzeltici faaliyetlerini belirlenen süre içerisinde Biobel'e iletir.

Yapılan düzeltici faaliyet/faaliyetler, Kontrolör tarafından değerlendirilerek yeterliliği ve etkinliği doğrulanır ve sonuç, delilleriyle birlikte kayıt altına alınır.

Sertifikeler'in askıdan indirme kararını onaylaması durumunda belge askıdan iner ve kuruluş, sertifikasını ve tüm belgelendirme kullanım haklarını geri kazanır. Belgenin askıdan indirildiği müşteriye yazılı olarak bildirilir. Kuruluş yeniden web sitesinden kamuya açık tutulan Belgelendirilmiş Kuruluşlar'a dâhil edilir.

Belgenin Geri Çekilmesi

Kuruluşun belgesi, aşağıda tanımlanan nedenlerden dolayı geri çekilebilir:

- Askı süresi içerisinde, müşterinin askıya almaya neden olan uygunsuzluk/lara ait düzeltici faaliyet/lerinin takibi ve doğrulanması ile alakalı takip kontrol denetiminin gerçekleştirilmesine izin vermemesi,
- Askının kaldırılması için gerçekleştirilen kontrol denetimlerde, kuruluşun belirlenen uygunsuzluklarını belirlenen süre içerisinde kapatmaması, gerekçe bildirmemesi
- Belgenin kasıtlı olarak haksız ve yanıltıcı kullanımı,
- Kuruluşun sertifika üzerinde belirtilen belgelendirme kapsamı dışında farklı alanlarda ve kapsamda kullanımı,
- Kuruluşa ait tüzel kişiliğin değişmesi,
- Kuruluşun, gerçekleştirilen kontrol denetimler kapsamında yanıltıcı ve eksik bilgi verdiğinin tespit edilmesi,
- Sözleşme kapsamında belirlenen sertifikasyon ücretini yapılan uyarılara rağmen ödememekte ısrar etmesi ve sözleşme de belirtilen şartları ihlal etmesi

- Kuruluşun iflas etmesi ve ticari anlamdaki faaliyetine son vermesi,
- Kuruluşun, belge üzerinde belirtilen tesis adreslerinde bulunmaması,
- Belge üzerinde ve diğer kayıtlarda tahrifat yapıldığının tespit edilmesi,
- Kuruluşun belge iptali konusunda talepte bulunması

Yukarıda tanımlanan nedenlerden dolayı kuruluşun belgesinin iptal edilmesine ilişkin tavsiye, kontrolör tarafından Sertifikatör'e iletilir. Geri çekme tavsiyesi, Sertifikatör tarafından değerlendirildikten ve karar ilişkin gerekçe onaylandıktan sonra geçerlilik kazanır.

Belgenin geri çekilmesine ilişkin karar, gerekçe/gerekçeleri ve karara ilişkin müşterinin yükümlülükleri, sertifikatör tarafından geri çekme karar tarihinden itibaren en geç 1 hafta içerisinde müşteriye yazılı olarak bildirilir.

Müşterinin, belgenin geri çekilmesi kararına itiraz etme hakkı vardır. Müşterinin itiraz hakkını kullanması durumunda süreç, İtiraz ve Şikâyet Durumları Prosedürü'ne göre yürütülür.

Belgenin geri çekilmesi kararının ardından, belgelendirilmiş müşterinin belgesi artık hükümsüzdür ve geri çekme tarihinden itibaren 15 gün içerisinde, belgelendirmeye ilişkin Türk Akreditasyon Kurumu'na ve Biobel'e ait sertifika, marka ve logoların kullanımını ve belgelendirmeye ilişkin yazılı ve görsel tüm faaliyetlerini durdurmalı ve sertifikanın orijinalini Biobel'e iade etmelidir. Aksi takdirde belgesi iptal edilen kuruluşun belgeyi haksız kullanımı nedeniyle yasal süreç başlatılacaktır.

Söz konusu, belgelendirmeye ilişkin Biobel'e ait sertifika, marka ve logoların kullanımını ve belgelendirmeye ilişkin yazılı ve görsel tüm faaliyetlerin kontrolü, kuruluşun web sayfası üzerinden, müşterileri ve ilgili taraflarla yapılan görüşmeler doğrultusunda kontrol edilir.

Belgesi geri çekilen kuruluş, Referans Listesinde İptal olarak belirtilir ve web adresinden kamuya duyurulur.

Belgenin iptal edilmesi durumunda, tekrar aktif hale getirilebilmesi mümkün değildir, aktif hale getirme ancak belgelendirme kontrolleri yapılarak gerçekleştirilir. Belgesi iptal edilen kuruluşların müracaatları, 1 yıl sonra işleme alınabilir. Yeniden müracaatta bulunmaları durumunda süreç, yeni müracaatta olduğu gibi uygulanır. Belgesi iptal olan müşterinin bilgileri, TÜRKAK ve/veya T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı'na bilgilendirmek üzere organik tarım bilgi sistemine kaydedilerek web sitesinde yayınlanır.

Biobel tarafından sistemden çıkartılan müteşebbislerin diğer yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirilmesine, sistemden çıkartma gerekçesinin organik tarımın geneline olabilecek olası risklerinin, Genel Müdür ve sertifikatör arasında değerlendirmesi neticesinde karar verilir.

Belge Kapsamının Daraltılması

Belgelendirme kapsamının daraltılması, belgelendirilmiş kuruluşun belgelendirilmiş kapsamının, bir kısmı için belgelendirme şartlarını karşılamada devamlı ya da ciddi bir başarısızlık gösterdiğinde, belgelendirme şartlarının karşılanamadığı kısmı dışarıda kalacak şekilde daraltılmasıdır.

Belge kapsamının daraltılması, müşteri talebi doğrultusunda ya da gerçekleştirilen herhangi bir tetkik neticesinde belgelendirilmiş kapsamının, bir kısmı için belgelendirme şartlarını karşılamada devamlı ya da ciddi bir başarısızlık gösterdiğinde gerçekleştirilir.

Kuruluşun belgelendirme kapsamının daraltılmasına ilişkin karar, Ürün Belgelendirme Müdürü tarafından Sertifikere iletilir ve Sertifikere'nin müşterinin belgelendirme kapsamının daraltılmasını onaylamasının ardından geçerlilik kazanır

Daraltılan belgelendirme kapsamına göre yeni kapsam, müşteriye bildirilir ve eski belge müşteriden geri istenir. Kuruluşun belgesi yeni kapsama göre düzenlenerek revize edilir ve revizyon durumu ve tarihi belge üzerinde belirtilerek ve 1 hafta içerisinde müşteriye teslim edilir.

Belgelendirme sürecini genel hatları ile özetleyen süreç akış şemasıyla sunulmuştur (EK-1).

EK-1 Belgeleme Süreci Akış Şeması

